

Juridisch up to Date

ID jutd20160127

Datum 20161105

Rubriek Zorg, financiering en bekostiging

G-Standaard: aanbod en aanvaarding?

Auteur(s)

mw. mr. C van der Heijden, Lexsigma Advocaten, Amsterdam

mr. drs. B. van der Kamp, Lexsigma Advocaten, Amsterdam 1)

Sinds jaar en dag worden zowel geneesmiddelen als medische hulpmiddelen opgenomen in de G-standaard van Z-index.² Daarbij staat de rechtspraak niet stil. Werd in 2010 in de jurisprudentie aangenomen dat de G-standaard feitelijke gegevens rond beschikbare hulp- en geneesmiddelen en de vergoedingsstatus hiervan regelde, in 2012 werd aangenomen dat Z-Index onder meer het bestel- en factureringsproces ondersteund, wat een stuk verder gaat dan de uitspraak uit 2010.³ In 2012 werd zelfs door de Hoge Raad vastgesteld dat het publiceren van een prijs in de G-standaard een vorm van aanbieden van een product is.⁴ Een vraag die bij juristen vervolgens kan rijzen is of een vermelding in de G-standaard kan kwalificeren als "aanbod" met bijbehorende leveringsverplichting?

Introductie G-Standaard

Z-Index B.V. beheert de G-Standaard, "een databank die het voorschrijven, afleveren, bestellen, declareren en vergoeden van zorgproducten ondersteunt. De databank bevat relevante gegevens over zorgproducten die verkrijgbaar zijn bij apotheken en zorginstellingen..."⁵ Het gaat ten minste om alle producten die de openbare apotheek levert.⁶

Om producten in de G-standaard op te nemen, sluit de fabrikant een overeenkomst met Z-Index. Via de website van Z-Index producten meldt hij het product aan en levert een informatie-set aan⁷: "Bij aanmelding van een geregistreerd geneesmiddel volstaat een verwijzing naar het registratienummer, waarna op basis van de officiële samenvatting van de producteigenschappen (SPC) farmaceutische gegevens en medicatiebewakingsgegevens kunnen worden opgenomen."⁸ De informatieleverancier is verantwoordelijk voor de aangemelde informatie, Z-Index publiceert deze.⁹

Zorgverzekeraars stellen contractueel (vaak) vermelding in de G-Standaard als voorwaarde voor vergoeding. Deze verplichting heeft een contractuele betekenis.¹⁰

De verhouding tussen de G-standaard en Taxe

De G-standaard als zodanig kent geen wettelijke grondslag, maar een onderdeel ervan, de Taxe, wordt wel genoemd in de Regeling Zorgverzekering in het kader van de onderling vervangbare geneesmiddelen-systematiek.¹¹ De Taxe bevat actuele geneesmiddelgegevens uit de G-Standaard van Z-Index en regelt de maximale aanbiedingsprijs die door een fabrikant wordt gehanteerd voor de Nederlandse geneesmiddelenmarkt. De taxe-prijs wordt door fabrikant dan wel groothandel zelf vastgesteld.¹² Het gaat daarbij om een maximumprijs waarover onderhandeld mag worden.¹³

De Taxe heeft ook een rol in de Wet geneesmiddelenprijzen. Het is een prijslijst "met maximaalprijsen die worden gehanteerd voor levering van geneesmiddelen aan apothekers, apotheekhoudende huisartsen, ziekenhuisapotheken en drogisten"¹⁴. Door vergelijk met referentielanden stelt de minister een maximumprijs vast.¹⁵ Daardoor wordt soms de door de fabrikant vastgestelde maximumprijs verlaagd. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat dit alleen iets zegt over geneesmiddelenprijzen.

Aanbod en aanvaarding

Aanbod en aanvaarding zijn geregeld in artikel 6:217 van het Burgerlijk Wetboek (BW). De algemeen aanvaarde definitie van een aanbod is: "Een voorstel tot het sluiten van een overeenkomst, gericht tot één of meer bepaalde personen vormt een aanbod, indien het voldoende bepaald is en daaruit blijkt van de wil van de aanbieder om in geval van aanvaarding gebonden te zijn".¹⁶ Een aanbod dat hieraan niet voldoet is hooguit een aanbod om in onderhandelingen te treden.¹⁷ Juridisch gezien bestaat een reactie op een aanbod om in onderhandelingen te treden uit een nieuw aanbod.

De G-standaard heeft duidelijk een bredere doelstelling dan slechts het vermelden van een prijs. Het lijkt er dan ook niet op dat het opnemen van een prijs in de G-standaard (en Taxe) betekent dat de wil wordt geuit om bij aanvaarding gebonden te zijn. De G-Standaard lijkt als zodanig niet gezien te kunnen worden als aanbod in de zin van artikel 6:217 BW. Rationale ervan is het ontbreken - voor

zover dat in algemene zin gesteld kan worden - van specificiteit en concreetheid om te kunnen spreken van een juridisch aanbod als zodanig. Wellicht is er wel sprake van een aanbod om in onderhandeling te treden.

Een aanbod om in onderhandelingen te treden

Opname in de G-Standaard heeft, mede gelet de door zorgverzekeraars gestelde eis, wel tot doel bij te dragen aan de verkoop van een geneesmiddel of medisch hulpmiddel. Een prijs in de G-standaard lijkt dan ook wel te kunnen worden gekwalificeerd als een aanbod om in onderhandelingen te treden voor zover er naar wordt gekeken met de intentie om het product aan te schaffen. Het zuivere informatieve kader van de G-Standaard wordt daarbij buiten beschouwing gelaten.

De diverse actoren op de genees- en hulpmiddelenmarkt maken gebruik van de G-standaard bij het uitoefenen van hun taak op de zorgmarkt. Alle actoren kennen hun eigen situatie en een specifieke marktrol. Daarbij moet steeds individueel worden beoordeeld of er sprake is van een aanbod, een aanbod om in onderhandelingen te treden of in geheel geen aanbod.

Bij een naturapolis heeft de verzekerde jegens zijn zorgverzekeraar recht op zorg. Deze zorg koopt de zorgverzekeraar voor zijn verzekerden in. Daarover zal de zorgverzekeraar (soms) onderhandelen met de verkopende partij over de prijs van het in te kopen genees- of hulpmiddel. Deze onderhandelingen kunnen betekenen dat de uiteindelijk te betalen prijs van het hulpmiddel lager ligt dan de prijs in de G-standaard. De prijs in de G-standaard is dan alleen een vertrekpunt voor onderhandelingen geweest en kwalificeert dan als een aanbod om in onderhandelingen te treden.

In het geval van een zuivere restitutiepolis treedt de zorgverzekeraar niet in onderhandelingen over de aankoop van een product, omdat hij tot taak heeft achteraf de door de verzekerde afgenomen zorg (behandeling dan wel product) te vergoeden. Er ligt dan een andere relatie ten grondslag aan de afname van het product. Bij ons ontstaat de indruk dat dan steeds een individuele opdracht tot aanschaf wordt gegeven uit naam van de patiënt (behalve waar een zorginstelling heeft ingekocht met het oog op uitreiking aan diens patiënten). De patiënt lijkt dan opdrachtgever te zijn. Er kan dan niet gesteld worden dat er sprake is van een aanbod waarbij door aanvaarding een leveringsplicht ontstaat. Het aanbod richt zich namelijk niet tot de patiënt, die geen toegang heeft tot de G-Standaard en die evenmin behoort tot de doelgroep ervan. Het gebruik ervan door zorgaanbieders vindt plaats in opdracht van en overleg met een partij tot wie een eventueel aanbod via de G-standaard niet wordt gericht.

Aanhakend op het voorgaande moet worden opgemerkt dat wanneer een zorginstelling (of andere commerciële partij) in grote hoeveelheden inkoopt, lijkt te gelden dat de in de G-standaard opgenomen prijs een aanbod is om in onderhandelingen te treden. Een zorginstelling zal bij afname van meerdere producten niet meer willen betalen dan noodzakelijk en dus niet per definitie akkoord zal gaan met de maximumprijs uit de G-Standaard.

In de verhouding tussen twee commerciële partijen die op dezelfde markt opereren (bijvoorbeeld fabrikant en groothandel), kan mogelijk ook nog worden gedacht aan een beroep op het leerstuk van de precontractuele goede trouw. De precontractuele goede trouw regelt hoe partijen zich ten opzichte van elkaar moeten gedragen voorafgaand aan het sluiten van een overeenkomst.

Standaardjurisprudentie stelt dat partijen: "door in onderhandeling te treden over het sluiten van een overeenkomst, tot elkaar komen te staan in een bijzondere, door de goede trouw beheerste, rechtsverhouding, medebrennende, dat zij hun gedrag mede moeten laten bepalen door de gerechtvaardigde belangen van de wederpartij."¹⁸

Conclusie

Wij concluderen dat - in algemene zin - niet gezegd kan worden dat de G-standaard door middel van het tonen van een prijs voor een hulp- of geneesmiddel een aanbod weergeeft. Onder omstandigheden signaleren wij wel de aanwezigheid van een aanbod om in onderhandelingen te treden, maar zonder aanvullende feiten zal waarschijnlijk niet snel worden aangenomen dat er daadwerkelijk een overeenkomst tot stand is gekomen.

Noten

1. Met dank aan Ron de Graaff van Seijgraaf Consultancy B.V.
2. Dochteronderneming KNMP
3. Voorzieningenrechter rechtbank Utrecht, 12 mei 2010, GJ 2010/89, r.o. 4.4 en rechtbank Midden-Nederland, 18 januari 2014, zaaknr. 334021/KG ZA 12-888
4. Hoge Raad 22 juni 2012, LJN: BW400
5. Website Z-Index. Geraadpleegd 23 september 2016.

6. Onderzoeksrapport 'Inkoopvoordelen en praktijkkosten van apothekhoudenden in Nederland in 2009', ConQuaestor & Significant: 2010, p. 69, noot 12.
7. Brief d.d. 4 mei 2009 van dhr. B. van de Meer namens Z-Index betreffende opname doorgeleverde bereidingen in G-Standaard, p. 2. Zie tevens: Handleiding G-Standaard invoerloket. Handleiding, Z-Index, p. 5 en 6. Zie eveneens: <https://www.z-index.nl/g-standaard/hoe-komt-de-g-standaard-tot-stand> (geraadpleegd 26 september 2016).
8. Zie noot 7
9. B. van der Meer, Flowcharts G-standaard taxe. Deel 1 - Inleiding, definities en achtergrond, Z-Index, 2 februari 2015, p. 4.
10. Zie: Onderzoek naar toegankelijkheid en betaalbaarheid geneesmiddelen medisch specialistische zorg, Nederlandse Zorgautoriteit, 2015, p. 62 waarin de NZa stelt dat geneesmiddelen niet verplicht in een prijslijst hoeven te worden opgenomen. Dit zal dan eens te meer gelden voor medische hulpmiddelen.
11. Zie artikel 2.32, 2.42 en 2.43 Regeling Zorgverzekering.
12. Advies langetermijnvisie geneesmiddelenbeleid. De weg naar vrije prijsvorming, Nederlandse Zorgautoriteit 2008, p. 17.
13. Advies langetermijnvisie geneesmiddelenbeleid. De weg naar vrije prijsvorming, Nederlandse Zorgautoriteit 2008, p.53.
14. Kamerstukken II, 1994/95, 24266, 3 (MvT)
15. Zie noot 14
16. Valk 2007 (T&C boek 5, 6, 7 en 8), art. 6:217, aant. 2.
17. Valk 2007 (T&C boek 5, 6, 7 en 8), art. 6:217, aant. 4.
18. Hoge Raad 15 november 1957, NJ 1958/67 (Baris/Riezenkamp)